

- N đacima daje jednu priču u slikama (4–5 slika). Zadatak: Nađite udvoje privlačan naslov za celu priču i podnaslove za sve slike.
- N đacima daje tekst (maksimalno 2/3 strane) koji nije podeljen na odeljke i nema naslov. Zadatak: Nađite naslov za tekst, podelite ga na pasuse i smislite međunaslove.
- N đacima daje papiriće na kojima su odeljci jedne priče. Zadatak: Složite papiriće po redosledu u celu priču, zalepite papiriće na papir i napišite naslov i međunaslove.
- N daje neku temu, npr. „Referat o našem glavnom gradu“, „Jedna važna ličnost naše kulture“ ili „Moj život u dve kulture“. Zadatak: Ako biste morali da pišete tekst ili pripremite referat na ovu temu, koji naslov i koje podnaslove biste odabrali?
- Eventualni dodatni zadatak: Napišite tekst i podelite ga uz pomoć odgovarajućih podnaslova na najmanje četiri odeljka.

3. Ilustracije i prezentacija kao sredstvo strukturiranja teksta

3–9. razr.

30 min.

- Gorenavedene vežbe mogu bez problema biti proširene pitanjem: kako ilustracije pomažu da neki tekst bude još razumljiviji i čitljiviji? Kakve slike, kakav oblik/prezentacija teksta bi mogle biti od pomoći?
- Svakako treba podstaknuti samostalne pokušaje i eksperimente (i na računaru). Osim sopstvenih ideja, moguće je koristiti, recimo, radne listove koje U sastavljaju jedni za druge nakon pisanja nefikcionalnih tekstova ili referata.

11 Tehnike prerade teksta i samokorekture

Cilj

Đaci treba da nauče kako da prerade i prilagode svoje tekstove. Pritom se, s jedne strane, radi o aspektima sadržaja (razumljivost, logika strukture teksta, privlačnost za čitaocce), a s druge strane o formalnim aspektima (pravopis, sintaksa, pravilni oblici). Brižljivo prerađivanje i prilagođavanje tekstova podrazumeva kompetentnost u rukovanju pisanim tj. standardnim oblikom maternjeg jezika, kao i svest o pisanom jeziku. Prednost treba dati zajedničkoj preradi tekstova a ne individualnoj, jer to na interaktivan način podstiče svest o jeziku i bazira se na resursima dva ili tri učenika koji su korisni za sve.

1. „Pismena konferencija“ (nem. Schreibkonferenz): zajednička prerada tekstova

2–9. razr.

30 min.

Materijal:
pravopisni rečnik

Ovaj interaktivni oblik prerade teksta većina U poznaje iz redovne nastave. Odlično se može primeniti i u nastavi prvog jezika jer jača kompetencije u korišćenju standardnog jezika, kao i svest o njemu.

a) Preduslov je da U napišu jedan tekst (po mogućstvu ne duži od jedne strane). Kad završe s pisanjem, U prvo uče da dobro naglas pročitaju tekst. Zatim traže 1–2 partnera s kojima će preraditi predložak teksta. (Varijanta: N odlučuje o sastavu timova.)

b) U grupama se U smenjuju; prvo jedan drugima polako čita svoj tekst u celini i postavlja sledeća tri pitanja (koja N zapisuje na tablu ili ih daje na papirićima ili kopijama): Jeste li razumeli tekst?, Šta treba jasnije da napišem?, Šta je dobro, a šta ne? Učenik zapisuje ono što su mu rekli drugi članovi grupe.

c) Zatim se tekst prerađuje rečenicu po rečenicu. Pitanja u ovoj fazi: Je li rečenica razumljiva? Je li pravilna (oblici, sintaksa)? Ima li boljih reči? Je li pravopis u redu? (Koristiti rečnike!)

d) Sada je drugo dete na redu.

e) Kada su U pročitali i analizirali sve tekstove u grupi, svaki prerađuje svoj tekst i piše bolju verziju. Tu verziju posle toga koriguje N i komentariše je. Na kraju svi učenici treba da imaju mogućnost da vide sve korigovane tekstove (upor. br. 12, Pisanje s adresatom).

2. Samostalna prerada teksta (uz naknadni razgovor sa N)

2–9. razr.

30 min.

Materijal:
pravopisni rečnik

Individualna prerada teksta je pre svega u igri onda kada ne postoji mogućnost zajedničkog rada na tekstu (npr. kad se tekstovi pišu kod kuće). Ipak, kad god je moguće treba i o takvim tekstovima dobiti mišljenje čitalaca (roditelja, braće i sestara, nastavnika itd.).

Da bi U individualno prerađivali tekstove, važno je da dobiju spisak konkretnih i produktivnih pitanja i impulsa. Primeri:

- Mogu li deo teksta tako preinačiti da on izazove više radoznalosti i uzbuđenja, ili ponudi jasniju informaciju?
- Ima li moj tekst jasnu strukturu (uvod/pregled, glavni deo, kraj/zaključak), je li razvoj teksta jasan? Jesam li se držao/držala teme?
- Počinje li tekst nekom zanimljivom ili informativnom rečenicom koja motiviše na dalje čitanje, da li bih to mogao/mogla bolje da uradim?
- Jesam li odabrao/odabrala jasne i precizne reči, imam li previše ponavljanja?
- Za koje oblike reči (npr. oblike glagola za različita vremena) nisam siguran/sigurna da li ih dobro znam, koga bih mogao/mogla da pitam? (Odgovarajuće oblike U treba da obeleže i pitaju N.)
- Je li moj tekst u pogledu pravopisa u redu, jesam li proverio/proverio sva nesigurna mesta u rečniku? (Naravno, U moraju imati rečnike maternjeg jezika i biti dobro pripremljeni za njihovu upotrebu – način listanja rečnika, eventualne posebnosti u redosledu i vrsti slova u odnosu na jezik koji se uči u školi itd.)

